

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Πράσινο Πολύτιμο Μετάξι

Μετάξι

ΤΡΕΙΣ ΝΟΥΒΕΛΕΣ

ΒΟΥΝΙΜΑ 2

© Γιάννης Λυμπερόπουλος
Αγίου Δημητρίου 44
154 52 – Ψυχικό, τηλ. 210 6711.302
E-mail: glib@mie.uth.gr

Διάθεση: Βιβλιοπωλείο ΦΟΙΒΗ
Μαυροκορδάτου 9 - Αθήνα 106 78
τηλ. 210 3304012 - feve@acci.gr

Φιλμ-Μοντάζ-Εκτύπωση-Βιβλιοδεσία:
ΑΦΟΙ ΦΡΑΓΚΟΥΔΗ Ο.Ε.
Σταδίου 60 – 106 78 Αθήνα
Τηλ.: 210 / 3227.323 - Fax: 210 3224.548

Πράσινο Πολύτιμο μετάξι
ΤΡΕΙΣ ΝΟΥΒΕΛΕΣ

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ

Πράσινο ποδήλιμο μετάξι

ΤΡΕΙΣ ΝΟΥΒΕΛΕΣ

ΒΟΥΝΙΜΑ 2

ΔΗΜΟΣΙΑ ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ
ΚΟΝΙΤΣΑΣ

ΑΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 49572

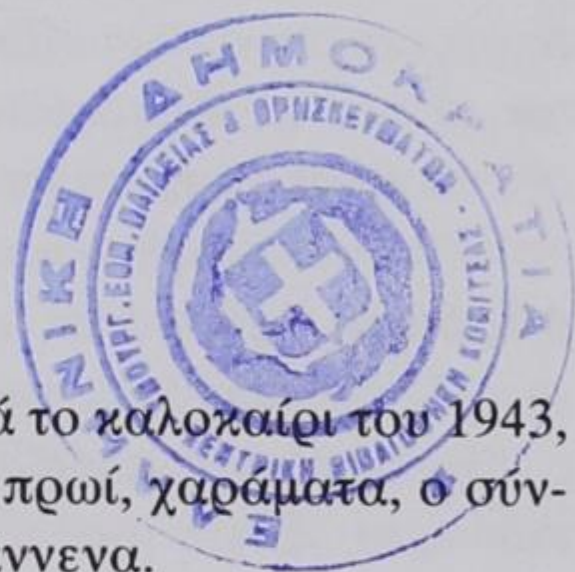
ΗΜΕΡ. ΕΙΣΑΓΟΓΗΣ 9-7-2004

ΤΑΞΙΝ. ΑΡΙΘΜ. 889.3 ΜΜ

κωδ. εγ: 73

Γκάλια

Στο Μαυρολιθάρι πήγα για πρώτη φορά το καλοκαίρι του 1943, με σκοπό να μείνω εκεί ένα βράδυ και το πρωί, χαράματα, ο σύνδεσμος να με μπάσει «παράνομα» στα Γιάννενα.

Ο Υπεύθυνος της οργάνωσης στο χωριό, που φρόντιζε για όλες τις κινήσεις μου εκεί, με τακτοποίησε για ύπνο στο σπίτι των Ράδοβιτς. Ένα σπίτι τεράστιο, τρίπατο, σε καλή κατάσταση, που βρισκόταν δύο βήματα έξω από το χωριό κι έμοιαζε με μεσαιωνικό πύργο.

Όλο το χωριό ήταν χωμένο σε μια λάκκα, από όπου δεν έβλεπες παρά μόνο κορυφές βουνών, βράχια και δάση. Το πρωί κατάλαβα ότι λίγα βήματα πιο πέρα από το σπίτι της φιλοξενίας μου, ακριβώς στην άκρη του κήπου του, είχες μια θέα καταπληκτική. Ήσουν επάνω σ' ένα βράχο, φρουριακού χαρακτήρα, απόρθητο, βίγλα κανονική απ' την οποία είχες κάτω σε πιάτο το μεγάλο κάμπο της Λαψίστας και, πέρα μακριά τη λίμνη των Γιαννίνων. Τον κατήφορο, μπορούσες να τον κάνεις άνετα σε μισή ώρα. Τον ανήφορο όμως, ίσως δυο ώρες δεν θα σ' έφταναν.

Στο σπίτι, όταν με πήγε ο υπεύθυνος, ήταν μια ηλικιωμένη γυναίκα που μιλούσε σπασμένα και βαρειά ελληνικά, η οποία άφησε τις δουλειές της στη μέση κι ήρθε να μου δείξει, τα κατατόπια με ύφος σχεδόν επαγγελματικό —όπως φαίνεται, έκανε συχνά αυτή τη δουλειά και είχε πάρει τον αέρα που δεν καταλάβαινες, κείνον τον καιρό των ατέλειωτων μετακινήσεων από χωριό σε χωριό, αν σε δέχονταν στο σπίτι μ' ευχαρίστηση ή μέσα τους πνίγονταν στο φαρμάκι και βαρυγγωμούσαν.

Το δωμάτιό μου ήταν στο τρίτο πάτωμα. Αρκετά περιποιημένο.

Κι ο απογευματινός ήλιος που το έλουζε του χάριζε μεγαλοπρέπεια.

Διπλό σιδερένιο κρεβάτι με ωραία μπρούτζινα καλογιαλισμένα διακοσμητικά, άσπρα καθαρά σεντόνια και μαξιλάρια που στις άκρες έκλειναν με ηπειρώτικες δαντέλλες. Στον τοίχο μπάντα αργαλειού με Ζαγορίσιο σχέδιο. Μικρή λάμπα πετρελαίου πάνω σ' ένα τραπεζάκι και φτηνός αναπτήρας, για κάθε ενδεχόμενο.

– Το «αναγκαίο», μου ανακοίνωσε είναι έξω στον οβορό, ακριβώς δίπλα, δεξιά στην πόρτα του «μαντζάτου».

– Όταν κατεβείς, παιδί μου, θα σου το δείξω εγώ.

Έκλεισα τα παντζούρια και προσπάθησα να κλείσω μάτι. Αδύνατο. Είχα μια υπερδιέγερση. Το να μπεις φορτωμένος «παράνομα» χαρτιά, να κάνεις τις συνδέσεις σου στα γρήγορα και να βγεις κρυφά από τα Γιάννενα, δεν ήταν και αστείο πράγμα, σε μια εποχή, που οι Γερμανοί είχαν λυσσαίξει. Και ήταν η πρώτη φορά που το έκανα, σε τέτοιες συνθήκες.

Πάνω που πήγαινε να βασιλέψει ο καλοκαιριάτικος ήλιος και η ώρα ήταν η πιο τρυφερή της μέρας, έκλεισα την πόρτα του δωματίου μου για να μην αφήσω εκτεθειμένα τα χαρτιά που κουβαλούσα, κι άρχισα να ροβολάω, κυριολεκτικά, απ' τη στενή ξύλινη σκάλα του σπιτιού. Όσο πήγαινα πιο κάτω τόσο και βυθιζόμουνα στο σκοτάδι. Πόρτες, παράθυρα ήταν όλα κλειστά. Στο διάδρομο του ισογείου δεν έβλεπα σχεδόν τίποτα. Καταλάβαινα όμως πως ήμουν σχεδόν δίπλα στο μαντζάτο, γιατί κει κοντά άκουγα ανθρώπους να κουβεντιάζουν ψιθυριστά και ήρεμα...

Ήταν φαίνεται η ώρα που μαζεύονταν η οικογένεια Ράδοβιτς στο σπίτι, και καθώς έδειχνε, ήταν κόσμος πολύς. Μπερεκέτι.

Σ' αντίθεση με το διάδρομο, το μαντζάτο ήταν φωτεινό. Το χαρούμενο φως του δειλινού έκανε τα παιγνίδια του παντού. Παράθυρα, πόρτες, φεγγίτες ολάνοιχτοι.

Ένας τεράστιος κήπος, γιομάτος λουλούδια, έμπαινε από παντού. Κι έμενες με την εντύπωση ότι βρίσκεσαι στο ύπαιθρο. Χαρά Θεού!

Και ξαφνικά το μυαλό μου θόλωσε. Για μια στιγμή ένιωσα ότι κάτι δεν πάει καλά, εκεί μέσα. Κάτι μου συμβαίνει. Ό,τι είχα

παραισθήσεις. Και δεν μπορούσα να έρθω σ' επαφή μ' αυτό που γινόταν γύρω μου. Ήταν άλλο πράμα!

Μέσα στο μαντζάτο, δώδεκα με δεκατρία άτομα στριφογύριζαν περίεργα. Άλλα κάθονταν σε скаμνιά κι άλλα κινιούνταν γύρω από την ηλικιωμένη γυναίκα, που πριν από μια ώρα με είχε δεχτεί στο σπίτι, και τώρα περιποιότανε κάποιον ημίπληκτο, γαντζωμένο σε μια πλατιά καρέκλα. Έξω από τρία κοριτσόπουλα και την ηλικιωμένη κυρία, όλοι οι άλλοι ξεπερνούσαν σε ύψος τα δύο μέτρα.

Ανατομικά κανένας τους, δε μπορούσα να είπω ότι έμοιαζε με κανονικό άνθρωπο. Παπούτσια και πατούσες πάνω από 48 νούμερο. Πόδια μακριά, αδύνατα, δυσανάλογα προς το ανάστημά τους. Λεκάνη και στέρνο εξαιρετικά αναπτυγμένα, σα να φορούσαν μεσαιωνικές μεταλλικές πανοπλίες, που τους χόντραιναν. Χέρια τεράστια, κανονικά φτιάρια. Έφταναν ως τα γόνατα και κουνιόνταν πέρα δώθε απειλητικά.

Εκείνο που ήταν απερίγραπτο σ' αυτό το απροσδιόριστο λεφούσι, ήταν τα κεφάλια τους. Τεράστια σα καρδάρες, όρθιες και κρεμασμένες. Σε ξάφνιαζε ο τρόπος που μιλούσαν.

Όλοι τους ήταν σχεδόν κυρτωμένοι, λες και δεν τους έπαιρνε το ύψος του νταβανιού. Κινιούνταν με μικρά βήματα και άφηναν την εντύπωση ή ότι είναι ραιβοί ή ότι λυγίζουν τα γόνατά τους για να μη βρύνε τα κεφάλια τους στο ταβάνι.

Έχω δει πολλά σχέδια από απόπειρες ειδικών, να συγκροτήσουν τα κεφάλια των ανθρώπων του Νεάτερντάλ ή των άλλων πρωτανθρώπων των σπηλαίων και θα 'λεγα ότι ποτέ μου δε είχα πάθει τέτοια λαχτάρα, τέτοιο χτύπημα στο κεφάλι, τέτοιο τράνταγμα, όσο έπαθα κείνο το βράδυ στο Μαυρολίθαρο.

Είναι αλήθεια ότι σαν τους ξανακοίταξα προσεχτικά, καταλάβαινα ότι δεν ήταν κι όλοι τους τέρατα. Απ' αυτούς δυο τρεις ήταν τρομεροί, έμοιαζαν με τις ακραίες απεικονίσεις των ανθρώπων του Νεάτερνταλ. Χείλια, δόντια, μύτες, μικρά μέτωπα... Ενώ οι άλλοι, χωρίς υπερβολή, αν και είχαν τα ίδια χαρακτηριστικά, καθιστοί μάλλον έδειχναν όχι μόνον ανθρώπινοι αλλά και συμπαθητικοί...

...Από τον τρόπο που φέρονταν, καταλάβαινα ότι οι άνθρωποι

αυτοί, οι γίγαντες, οι πρωτόανθρωποι είναι τα παιδιά του σπιτιού. Τα παιδιά της οικογένειας Ράδοβιτς. Που γεννήθηκαν και μεγάλωσαν κανονικά μέσα στο σπίτι αυτό, το τεράστιο, στο οποίο κι εγώ ετοιμάζομαι να περάσω τη βραδιά μου. Κι ίσως ένας απ' αυτούς να με συνοδέψει αύριο ίσαμε τα Γιάννενα «με την αξίωση και την ψευδαίσθηση ότι δε θα γίνουμε αντιληπτοί από τους Γερμανούς και τους Χαφιέδες».

Πόσο αφελής ήμουν! Ή πόσο αφελείς περνούσα τους Γερμανούς.

Δεν μπορούσα να συνειδητοποιήσω ότι εκείνη τη στιγμή ζούσα ανάμεσα σε κανονικούς ανθρώπους και δεν βρισκόμουν σε κάποια πλεκτάνη ή σε κάποια προϊστορική σπηλιά με πρωτανθρώπους.

Δε μπορούσα να καταλάβω πως τόσον καιρό δεν είχε βρεθεί ούτε ένας φίλος, ξένος ή ένας οιοσδήποτε να μου πει ότι υπάρχει στο Μαυρολίθαρο μια τέτοια ράτσα. Μια οικογένεια που αποτελείται από «τέρατα» που ζουν σ' έναν τεράστιο πύργο, έναν πύργο που ταυτόχρονα κατοικείται κι από μια καθώς πρέπει κυρία-μητέρα τους και τρεις χαριτωμένες ξανθές αδερφές, που βλέποντάς της ξαφνικά στο δρόμο θα μπορούσες και να τις ερωτευτείς κεραυνοβόλα... μ' όλα τα επακόλουθα.

Έκλεισα τα μάτια μου για να μη βλέπω ή αν είχα παραίσθηση να συνέλθω, και τότε ένιωσα σαν να μ' άρπαζε στα φτερά του ένας υπεργίγαντας και να με μετέφερε σε μια παραδείσια περιοχή ξετρελαμένη από το παραληρηματικό φως του εξαίσιου δειλινού, όπου ξανάβρισκα τον παραπαίοντα εαυτό μου, κι άκουγα ψιθυρισμούς «και μουσικές, εξαίσιες, με φωνές, σαν ένας θίασος άορατος να περνά». Ήταν πραγματικά τόσο πολιτισμένος, μαλακός, μελωδικός κι ανθρώπινος ο τρόπος με τον οποίο συνδιαλέγονταν όλος αυτός ο παράξενος κόσμος μπροστά μου, που νόμιζα ότι απατήθηκε η ακοή μου ή κατά κάποιον τρόπον είχε γελασθεί η όρασή μου προηγούμενα.

Δεν ήξερα πώς να συμπεριφερθώ, γιατί μέχρι κείνη τη στιγμή

κανένας δεν είχε ασχοληθεί μαζί μου. Δεν ήξερα αν θα 'πρεπε να σηκωθώ να φύγω ή να μείνω και να ανακατευτώ μαζί τους. Αλλά και πού να πάω; Δεν ήξερα καν τι σήμαινε γι' αυτούς η παρουσία μου μέσα στο σπίτι τους.

Το 'να φέρνει τ' άλλο, κι άρχισαν να μου μπαίνουν ψύλλοι στ' αυτιά, σχετικά με τις προθέσεις του υπεύθυνου της οργάνωσης του χωριού να με φέρει σ' αυτή τη φωλιά –σπίτι για φιλοξενία.

Δεν είχε συνείδηση ο άνθρωπος τι είναι για έναν ξένο να πέφτει έτσι απότομα στη σπηλιά του κύκλωπα την παραμονή που ετοιμάζεται να μπει στα Γιάννενα παράνομος, με χίλιους δυο κινδύνους ή επειδή όλοι στο χωριό βλέποντας αυτό το θέαμα από τα μικράτα τους είχαν συνηθίσει και νόμιζαν «ότι δεν τρέχει τίποτα».

Πάντως δε φανταζόμουν ότι ο Υπεύθυνος το 'καμε επίτηδες. Τόσον καιρό, τώρα, είχε αποδείξει ο άνθρωπος ότι έκανε τη δουλειά του σ' αυτή την κόψη του ξυραφιού που βρισκόταν με μεγάλη συνέπεια και ευσυνειδησία...

Το τριγύριζα στο μυαλό μου. Το ξανασκεφτόμουν. Ήμουν αναστατωμένος. Το 'ριχνα πότε-πότε και στην πλάκα, υποθέτοντας ότι τα μεσάνυχτα έχοντας ανάγκη να πάω στην τουαλέτα του σπιτιού με τη λαμπίτσα στο χέρι και κατεβαίνοντας τη σκάλα, βρίσκομαι μπροστά σ' έναν τέτοιο μαντράχαλο, που με κυνηγάει, η κάτι πιο απλό, θέλει να με χαιρετίσει και γω το παίρνω πάνω στη σύγχισή μου για απόπειρα στραγγαλισμού, τι γίνεται;

Είχα καταλήξει πως ότι και να γινόταν, όπως και να μου 'ρχονταν εμένα τα πράγματα, αυτή η οικογένεια, αυτή η ράτσα για λόγους ευγονίας και μόνο, έπρεπε να εξαφανισθεί. Να βρεθεί ένας τρόπος που να σταματήσει η αναπαραγωγή της...

Η πρώτη που με είδε μέσα σ' αυτόν το χαλασμό και με πλησίασε ήταν η μάνα. Η ηλικιωμένη κυρία που με είχε υποδεχτεί. Έτρεξε δίπλα μου, μ' έκδηλη διάθεση να δημιουργήσει ατμόσφαιρα θαλπωρής γύρω μου. Και ζήτησε απ' όλους να κάνουν σιωπή για να συστήσει τον καινούργιο φίλο του σπιτιού. Και με σύστησε.

Ένωσα από την πρώτη στιγμή άλλος άνθρωπος.

Όλος αυτός ο κόσμος που λίγο πιο πριν μου φαίνονταν εχθρι-

κός, αιφνίδια με περιέβαλε με αγάπη και στοργή που με αφόπλισε. Βρέθηκα χωρίς να το καταλάβω ανάμεσα σε μια ομάδα όρθιους ανθρώπους που να συναγωνίζονται ποιός θα φανεί ο πιο καλός, ο πιο τρυφερός μαζί μου.

Οι τρεις ξανθές δεσποινίδες, λίγο πολύ στην ηλικία μου, με έντονη σλάβικη ομορφιά, (έμοιαζαν με τη μάνα μου), ήρθαν κοντά μου, ευχήθηκαν — «καλωσώρισα» και με φίλησαν.

Και οι τρεις φόραγαν το άρωμα που έχουν τα φύλλα λεβάντας, αυτό που έβαζε και η μάνα μου στα ρούχα μας την ώρα που τα 'κλεινε στις κασέλλες. Αυτό το άρωμα-βάλσαμο είχε για μένα μια γλυκύτητα αιώνιας παιδικής άνθισης, ενός αιώνιου ξαναγυρίσματος στο πατρικό σπίτι.

Έφαγα μαζί τους. Έβγαλα κι εγώ στη μέση της τάβλας, που χρησίμευε για τραπέζι όλης της οικογένειας, την «ξηρά τροφή» μου, αλλά η πιο μεγάλη απ' τα ξανθά κορίτσια την πήρε διακριτικά και την έβαλε ξανά στο σακκίδιό μου.

Μιλήσαμε για ένα σωρό θέματα. Βρήκα πως τα ενδιαφέροντά τους ξεπερνούσαν τα όρια του χωριού. Οι ανησυχίες τους για τη φαγωμάρα ανάμεσα στις οργανώσεις, τους κρατούσαν σ' αναστάτωση. Το Μαυρολιθάρι ήταν το πρώτο χωριό που θα την πλήρωνε. Οι Γερμανοί καίγανε και σκοτώνανε, δεν αστειεύονταν...

Και πήγα για ύπνο, με τη λαμπίτσα στο χέρι, χωρίς να βλέπω πια μπροστά μου, αποφώλια τέρατα κι αποκρουστικά σκιάχτρα.

Κι ενώ σφίγγονταν η καρδιά μου απ' αυτά που άκουσα, γύρω από το τραπέζι, καταλάβαινα πως ήμουν κι όλας ερωτευμένος με τη δεύτερη από τις ξανθές δεσποινίδες της οικογένειας. Όλο το διάστημα που μιλούσαμε με τ' αδέρφια της είχε καρφώσει πάνω μου κείνα τα εξαίσια μάτια της που 'μοιαζαν με κυκλάμινο και δεν τα τράβηξε παρά όταν μ' αποχαιρέτησε στην άκρη του διαδρόμου, την ώρα που ανέβαινα στο πρώτο σκαλί.

Ήταν πολύ αργά κι εγώ ήμουν πολύ κουρασμένος.

*

Στις πέντε η ώρα το πρωί, άγρια χτυπήματα στην πόρτα μου και

φωνές αγωνίας και άγχους με ξύπνησαν σε μια κατάσταση παραζάλης και κεφαλόπονου. Ήταν τα δυό κορίτσια απ' τις αδερφές κι ένας ξένος νεολαίος, που πιέζανε να κάνω γρήγορα για να φύγουμε.

«Ανεβαίνουνε στο χωριό οι Γερμανοί και σε λίγο θα μας πιάσουν όλους μέσα».

Συνήλθα σαν από εφιάλτη. Στην αρχή δεν καταλάβαινα πού βρίσκομαι. Το ένα κορίτσι μου 'δινε τα ρούχα στο χέρι και η άλλη, το γλυκό κορίτσι της χθεσινής βραδιάς, με βοηθούσε να τα φορέσω. Ο τρίτος ήταν εκνευρισμένος και επαναλάμβανε ότι... «Αργήσαμε, οι άλλοι έχουν φύγει».

Είχε κι όλας ξημερώσει.

Από το παράθυρο, όλα γύρω είχαν μια γαλήνη πρωινή. Λες και ξημέρωνε μια θαυμάσια μέρα καλοκαιριάτικη. Ο Νεολαίος βιάστηκε να βγει στο διάδρομο και να μας φωνάζει. Τα κορίτσια, πιο υπομονετικά, κρατούσαν το σακκίδιό μου, το καπέλλο μου και την πέτσινή μου τσάντα στα χέρια τους και με ζωγραφισμένη στο πρόσωπό τους την αδημονία, έκαναν ό,τι μπορούσαν για να με διευκολύνουνε να ετοιμαστώ.

Έτσι κι εγώ με τα μισά ρούχα βαλμένα πάνω μου και τ' άλλα μισά κρατώντας τα στο χέρι, τις πήρα από πίσω και κατεβήκαμε.

Στο ισόγειο γινόταν χαλασμός. Η μητέρα του σπιτιού και τ' άλλα παιδιά μετέφεραν πράγματα από το σπίτι και τα 'θαβαν στον κήπο. Είχαν φαίνεται από μέρες ανοίξει ορύγματα στην άλλη άκρη και τα πήγαιναν εκεί.

Ο Νεολαίος εξαφανίστηκε, αφού συνεννοήθηκε με την Γκάλια, όπως έμαθα εκείνη τη στιγμή πως ήταν τ' όνομα της δεύτερης ξανθιάς κοπέλας, που δεν έφυγε ούτε δευτερόλεπτο από κοντά μου.

Η Γκάλια, μαζί με την αδερφή της, τη Φιλομήλα, με οδήγησαν ίσαμε την άλλη άκρη του κήπου, πάνω από το βράχο για να δούμε αν έρχονται οι Γερμανοί και πού βρίσκονται.

Έβλεπα χαμηλά, κάτω, όσο έπιανε το μάτι μου... στο δρόμο προς την Κόνιτσα κινούνταν κάτι οχήματα. Ο κάμπος άδειος. Στρατιώτες δεν φαίνονταν πουθενά.

Τα κορίτσια κατά κάποιο τρόπο μέσα στον κήπο, είχαν ηρεμή-

σει αρκετά. Εκεί, δίπλα σ' ένα βράχο, αποτέλειωσα και γω το ντύσιμό μου. Έσφιξα τα κορδόνια στις αρβύλλες μου και ζήτησα τα πράγματά μου απ' τις κοπέλλες. Μου 'δωσαν την πέτσινη σάκκα αλλά κράτησαν τα υπόλοιπα λέγοντας ότι: «Όπου θα πάμε, θα πάμε όλοι μαζί».

Το κατέβασμά μου στα Γιάννενα προς το παρόν, αναβάλλονταν. Και δυστυχώς ένας λόγος που θα πήγαινα ήταν και τα μέτρα που θα παίρναμε, μέσα κι έξω, κατά τη διάρκεια των εκκαθαριστικών επιχειρήσεών τους, για τις οποίες είχαμε πληροφορίες. Τώρα όμως οι επιχειρήσεις αυτές φαίνεται πως είχαν ξεκινήσει. Και ίσως να μην ήταν αργά, αν εγώ κατάφερνα να τρυπώσω στα Γιάννενα. Δεν είπα όμως τίποτα στα κορίτσια.

Τ' αδέρφια των κοριτσιών μουτρωμένα και με περισσή βαρυστημάρα έκαναν τη δουλειά τους, «πήγαινε-έλα» δίχως να ρίξουν ούτε μια ματιά σε μας που περνούσαμε δίπλα τους.

Υποψιαζόμουνα ότι έβλεπαν πάνω μου την ευθύνη που έχει η οργάνωσή μου με τη δράση της για τις επιχειρήσεις των Γερμανών.

Μέσα μου γεννήθηκε η επιθυμία, τώρα ή αργότερα, να τους πω δυό πράγματα. Και το σκεπτόμουνα στα σοβαρά. Τους έβλεπα όμως τόσο διαλυμένους, αυτούς τους γίγαντες, τόσο απηυδισμένους που κατάλαβα ότι ό,τι κι αν έλεγα μίσος περισσότερο θα γεννούσε παρά βελτίωση της κατάστασης. Τα κατάπια όλα και προχώρησα. Τα κορίτσια με κοιτούσαν τούτη τη φορά με ένταση και κάποιο φούντωμα νευρικό.

Στην άκρη της πίσω πόρτας του κήπου μας σταμάτησε η μάνα των κοριτσιών. Το μάτι της ήταν κουρασμένο αλλά «καθαρό». Είπε πως «όλοι μας θ' ανταμώσουμε στην καλύβα αν χρειαστεί. Μαζί σας τώρα θα 'ρθει κι ο Βλαδίμηρος. Να 'σαστε προσεχτικοί στο δρόμο». Και γυρνώντας προς εμένα πρόσθεσε:

«Τι κρίμα Ζιάλκο-Ζιάλκο, να 'ναι έτσι τα πράγματα για σένα, που 'ρχεσαι πρώτη φορά στο Μαυρολίθαρο. Και δε μπορείς να κάνεις τη δουλειά σου... μας βρίσκεις άνω-κάτω. Εμείς τα 'χουμε συνηθίσει όλα αυτά. Όμως,... κι αυτό θα περάσει... Κι ελπίζω να μας ξαναθυμηθείς και να σε ξαναδούμε». Και κοίταξε τη Φιλομήλα, που τη φώναζε Φιλιώ.